

Fylkesmannen i Vestfold

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 - Dep

0032 Oslo

Vår saksbehandler / telefon:
Petter Andersen
33 37 24 32

Deres referanse:
17/1340-

Vår referanse:
2017/1633
Arkivnr: 630

Vår dato:
09.06.2017

Høringssvar fra Fylkesmannen i Vestfold - forslag til ny generell del av læreplanverket for grunnsopplæringen som skal erstatte gjeldende Generell del og Prinsipper for opplæringen

Vi viser til høringsbrev og høringsutkast fra Kunnskapsdepartementet av 10.03.2017, og oversender Fylkesmannen i Vestfold med dette sine synspunkter og kommentarer.

Er «Overordnet del – verdier og prinsipper» et egnet navn?

Selv om begrepet «*Generell del*» er et godt innarbeidet og forankret begrep i skolesektoren mener Fylkesmannen i Vestfold at «*Overordnet del*» er mer dekkende og tydeligere signaliserer nettopp at denne delen er overordnet resten av læreplanverket. Vi mener imidlertid at navnet isolert sett ikke tydelig nok synliggjør koblingen til resten av læreplanverket. I forordet beskrives planen som «*den overordnede delen av læreplanverket*» og vi mener det bør vurderes om planens hele og formelle navn bør være «*Læreplanverkets overordnede del – verdier og prinsipper*». I dagligtale, og som kortform, bør uttrykket «*Overordnet del*» brukes.

Begrepene «elever», «lærere» og «skole»

I høringsutkastet brukes begrepene «elever», «lærere» og «skole» for å dekke et mangfold av aktørene som deltar i opplæringen. Det å kun bruke disse tre begrepene gjør teksten enklere og mer tilgjengelig enn om man hele tiden skulle ramset opp alle aktørene. Fylkesmannen i Vestfold støtter derfor forenklingen med kun å bruke begrepene: «elever», «lærere» og «skole».

Men når man i forordet ramser opp alle aktørene som skal dekkes av begrepet «elever» burde man også inkludere «praksisbrevkandidat».

Vi mener at presiseringen om at begrepene «elever», «lærere» og «skole» dekker et bredt sett med aktører bør løftes ut av forordet, og tydeliggjøres et annet sted i den overordnede planen.

«Skolen skal ...»

Fylkesmannen i Vestfold synes det er et godt og forpliktende grep å starte hver del av planen med «*Skole skal ...*», og at disse forpliktelsene er tett knyttet opp mot formålet med opplæringen. Dette forsterker planens overordnede karakter.

Fylkesmannen i Vestfold

Telefon: 33 37 10 00
Telefaks: 33 37 11 35
E-post: fmvepostmottak@fylkesmannen.no
www.fylkesmannen.no/vestfold

Postadresse:
Postboks 2076
3103 Tønsberg
Orgnr. 974762501

Besøksadresse:
Statens Park - Hus I
Anton Jenssens gate 4

Nasjonale minoriteter

Under punkt 1.2, om kultur, identitet og mangfold, trekkes det historiske linjer og det vises til mange nasjonale minoriteter. Hensikten er å utdype at elevene skal få historisk og kulturell innsikt og forankring, og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap. Folkevandringer og innvandring er tatt med, men en kan gjennom teksten få inntrykk av at dette var noe som kun skjedde langt tilbake i tid og at de som kom utelukkende var jøder, kvener, romanifolk og tatere.

Fylkesmannen i Vestfold mener at denne delen ikke i tilstrekkelig grad viser til den befolkningsmessige utviklingen Norge har hatt de siste tiårene, med arbeidsinnvandring og mottakelse av flyktninger og asylsøkere. Disse gruppene er også en viktig del av det norske samfunnet og den norske identiteten. Det er mange barn i den norske skolen som har sitt utgangspunkt i disse nye «folkevandringene». De bør få muligheten til å kjenne seg mer igjen i det mangfoldet som beskrives og som skal inkluderes.

Et felles språk

Punkt 1.2 sier også at «Utviklingen av et felles språk er en forutsetning for at samfunnet skal fungere». Dersom man med et felles språk mener «det norske språket» bør man være tydeligere på dette. Setningen står i et avsnitt som handler om språklig mangfold og uttrykksformer, og viktigheten av språklig identitet, og det bør da ikke være opp til leseren å tolke hva som menes med et felles språk.

Grunnleggende ferdigheter

Den generelle overordnede delen viser til de 5 grunnleggende ferdigheter definert som lesing, skriving, regning, muntlig ferdigheter og digitale ferdigheter. Beskrivelsen av disse fem ferdighetene er viktig, men bør også tydelig innarbeides i fagdelen av læreplanen.

Ferdigheter som evnen til å kunne samarbeide med andre, å kunne vise emosjonell/empatisk framferd, å kunne vise kulturell forståelse, å kunne utøve egen impuls kontroll eller å kunne begrunne personlige valg ut fra etikk/helse/bærekraft, er også viktig og grunnleggende, og disse ferdighetene bør også høre til en overordnet del.

Hovedansvar – digitale ferdigheter

I siste setning under punkt 2.4 om grunnleggende ferdigheter står det at «Ulike fag har et hovedansvar for forskjellige sider av opplæringen i digitale ferdigheter.» Vi synes det blir utydelig og upresist å si at ulike fag kan ha et hovedansvar. Setningen bør enten tydeliggjøres eller eventuelt slettes.

Tverrfaglige temaer

Fylkesmannen i Vestfold synes det er fint at de tre tverrfaglige temaene folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling under punkt 2.6 trekkes fram, og at målene for disse temaene knyttes til kompetansemålene i fag. Selv om temaene tar utgangspunkt i aktuelle samfunnsutfordringer, tror vi disse temaene vil være aktuelle i lang tid fremover, slik at også denne delen av overordnet plan vil stå seg over tid.

Vi støtter hovedinnholdet i beskrivelsene av de tre temaene, men ønsker likevel å komme med noen innspill til hvert av temaene:

Punktet om «Folkehelse og livsmestring» beskriver godt de forhold som er viktige for barn og unge sett fra et individ perspektiv. Vi savner imidlertid et bredere samfunnssyn og større forpliktelser for fellesskapet.

«*Demokrati og medborgerskap*» bygger opp under mye av det gode arbeidet som er gjort i norsk skole, og som gjør at norske elever ligger i tetsjiktet når det gjelder demokratiforståelse. Fylkesmannen mener at utfordringen med punktet slik det nå er utformet, er at det i for stor grad fokuserer på det nasjonale og lokale samfunnet, og i for liten grad viser til forpliktelser overfor det internasjonale samfunnet.

Begrepet *medborgerskap* blir brukt flere ganger. Vi forstår innholdet og støtter intensjonen bak uttrykket «*medborgerskap*», men vi tror at dette begrepet er et lite innarbeidet og benyttet begrep, og ber departementet vurdere alternativer.

Det tverrfaglige temaet vedrørende «*Bærekraftig utvikling*» har et stort fokus på natur, miljø og ressursbruk. Dette er viktig utfordringer for fremtiden. Vi synes imidlertid temaet i for stor grad har fått et for stort naturfaglig vinkling, og vi anbefaler derfor departementet å utvide temaet med flere vinklinger. En mulighet for en videre tilnærming til temaet er å ta utgangspunkt i FNs 17 vedtatte mål for en bærekraftig utvikling. Her finner man relevante vinklinger som fred/rettferdighet, fattigdom, likestilling, utdanning, arbeid/økonomi, samfunnsutvikling og helse.

Sosial utjevning

Skolen har en viktig rolle i å motvirke sosial ulikhet, slik at alle barn og elever får likeverdige muligheter uansett hvilket sosialt lag de kommer fra. Dette er en vanskelig og omfattende oppgave. Siste setning under punkt 3.1 viser til at «... *skolen må ta hensyn til at ikke alle elever har samme mulighet til å få hjelp støtte i hjemmet.*». Dette er en viktig og riktig presisering, men vi mener ny overordnet del bør vise til en enda større og tydeligere forpliktelse til å motvirke sosial ulikhet.

Vurdering, dokumentasjon og rangering

Punkt 3.1 inneholder gode og overordnede prinsipper for vurdering som bygger opp under en god vurderingspraksis i skolen. Fylkesmannen i Vestfold støtter denne beskrivelsen av en god vurderingspraksis, som sammen med en advarsel mot «*overdreven vekt på dokumentasjon og rangering*», må oppfattes som et viktig overordnet styringssignal til lærere, skoleledere og skoleeiere.

Skoleeierrollen

Under punktet om profesjonsfellesskap og skoleutvikling (3.3) står det at «*Skoleeiere, skoleledere og lærere har et felles ansvar ...*». Resten av punktet er en god beskrivelse av det mangfoldet som ligger av forpliktelser og forventninger til både skoleleder- og lærerrollen. Skoleeierrollen blir imidlertid ikke nevnt utover den først omtalte setningen. Det å nevne skoleeiers ansvar uten å beskrive noen ytterligere forventninger til denne rollen, virker unaturlig. Vi mener det derfor er mest hensiktsmessig å slette henvisningen til skoleeierrollen under punkt 3.3, alternativt å tydeliggjøre denne med en utførlig beskrivelse.

Skolens kollektive forpliktelse og elevenes individuelle rettigheter

Skolens mandat ligger ofte i skjæringspunktet mellom skolens kollektive forpliktelse og den enkelte elevs individuelle rettigheter. Vi mener skolen har en viktig oppgave med å ivareta elevenes individuelle utvikling, og at disse interessene ivaretas godt i høringsutkastet.

Den nye overordnede delen bør imidlertid vektlegge sterkere betydningen av kollektive læringsprosesser gjennom deltakelse, samarbeid og felles problemløsning. Det bør også fremheves

tydeligere betydningen av at skolen bidrar til at vi får elever med høy sosial, etisk og kulturell kompetanse.

Planens omfang

Selv om høringsutkastet til ny overordnet del er mindre omfangsrik enn nåværende generell del, oppleves høringsutkastet likevel for omfattende og ordrik. Fylkesmannen i Vestfold henstiller til departementet om å gjennomgå høringsutkastet for å vurdere om det kan forenkles og forkortes noe. En kortere, tydeligere og mer presis overordnet del vil kunne bli et enda bedre og mer aktivt verktøy i skolehverdagen.

Med hilsen
Fylkesmannen i Vestfold

Per Arne Olsen

Kari Evensen
utdanningsdirektør